

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра фінансів

Затверджую:

Декан економічного факультету

д.е.н., професор _____ А.Д.Діброва

« 19 » червня 2017 р

Протокол №11 від «20» червня 2017 р.

«Розглянуто і схвалено»

на засіданні кафедри фінансів

Протокол №12 від «12» червня 2017 р.

Завідувач кафедри

д.е.н., професор _____ Н.М.Давиденко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Корпоративне управління

напрямок підготовки	<small>(назва навчальної дисципліни)</small> <u>07 «Управління та адміністрування»</u>
спеціальність	<small>(шифр і назва напрямку підготовки)</small> <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>
спеціалізація	<small>(шифр і назва спеціальності)</small> <u>«Корпоративні фінанси»</u>
факультет	<small>(назва спеціалізації)</small> <u>Економічний</u> <small>(назва факультету)</small>

Київ – 2017 р.

© Буряк А.В., 2017 р.

1.Опис навчальної дисципліни

Корпоративне управління

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань		
Напрямок підготовки	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	
Спеціальність	<u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> (шифр і назва)	
Освітньо-кваліфікаційний рівень	<u>Магістр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	<u>150</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>5</u>	
Кількість змістових модулів	<u>3</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	<u>Курсова робота</u> (назва)	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	_____	_____
Семестр	_____	_____
Лекційні заняття	_____ год.	<u>6</u> год.
Практичні, семінарські заняття	_____ год.	<u>4</u> год.
Лабораторні заняття	_____ год.	_____ год.
Самостійна робота	_____ год.	<u>140</u> год.
Індивідуальні завдання	_____ год.	_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	_____ год. _____ год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу дисципліни “Корпоративне управління” є надання студентам теоретичних та практичних знань з організації та функціонування підприємств корпоративного сектору економіки, національну правову базу, види цінних паперів та форми їх випуску, учасників корпоративних відносин та державні органи корпоративного управління, права та обов’язки акціонерів, особливості фінансового менеджменту та фінансового аналізу в системі корпоративного управління, мати навички прийняття оптимальних фінансових рішень.

Предметом вивчення дисципліни є фінансові відносини функціонування різних організаційно-правових форм господарювання корпоративного сектору економіки.

Основним завданням курсу “Корпоративне управління” є формування моделі корпоративного управління в країні, а саме:

- ознайомити із сутністю та принципами корпоративного управління;
- розглянути органи управління акціонерними товариствами;
- вивчити фінансові аспекти розміщення, обігу та емісії цінних паперів;
- опрацювати проблеми реорганізації акціонерних товариств;
- вивчити питання фінансового менеджменту у системі корпоративного управління;
- розглянути проблеми конфлікту інтересів посадових осіб акціонерного товариства;

У результаті вивчення навчальної дисципліни майбутній магістр повинен:

знати: сутність, принципи і моделі корпоративного управління; особливості української моделі корпоративного управління: акціонерні товариства як об’єкт корпоративного управління; національне та світове нормативно-правове регулювання корпоративного сектору; права та обов’язки акціонерів; цінні папери, фондова біржа та управління рухом акцій на первинному і вторинному ринках; управління формуванням капіталу діючої та новоствореної корпорації; сутність і види реорганізації корпоративних підприємств; дочірні підприємства та корпоративні об’єднання.

вміти: підготувати статут та засновницькі документи підприємства корпоративного сектору економіки; розрахувати ринкову вартість цінних паперів; підготувати документи для проведення загальних зборів акціонерів; здійснити емісію акцій; розрахувати величину дивідендів; встановити вартість капіталу компанії; проаналізувати фінансову звітність акціонерного та дочірнього товариств та оцінити їх фінансовий стан і ринкову вартість; здійснити фінансові інвестиції.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	усього	денна форма					усього	Заочна форма				
		у тому числі						у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Сутність корпоративного управління та міжнародні стандарти»												
Сутність та принципи корпоративного управління							12	1				11
Об'єкт предмет і функції корпоративного управління							12	1				11
Міжнародні стандарти корпоративного управління							13		1			12
Моделі корпоративного управління							13		1			12
Разом за змістовим модулем 1							50	2	2			46
Змістовий модуль 2. «Еволюція корпоративного управління та галузева особливості його розвитку в Україні»												
Еволюція корпоративного управління							12					12
Особливості корпоративних утворень та корпоративного управління в сільському господарстві							12	1				11
Особливості української моделі корпоративного управління							13	1				12
Державне регулювання корпоративного сектору							13					13
Разом за змістовим модулем 2							50	2				48
Змістовий модуль 3. «Організація діяльності корпорації»												
Корпоративна культура							10		1			9
Організація діяльності корпорацій							10	1				9
Цінні папери. Права та обов'язки акціонерів							10		1			9
Органи управління акціонерними товариствами							10	1				9
Реорганізація акціонерних товариств. Дочірні підприємства							10					10
Разом за змістовим модулем 3							50	2	2			46
Усього годин							150	6	4			140

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародні стандарти корпоративного управління	1
2	Моделі корпоративного управління	1
3	Корпоративна культура	1
4	Цінні папери. Права та обов'язки акціонерів	1
5		
6		
7		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
3		
4		
5		

7. Індивідуальні завдання

Варіант 1.

1. Поняття «корпоративне управління»
2. Принципи корпоративного управління Європейського Банку Реконструкції та Розвитку
3. Японська модель корпоративного управління.

Варіант 2.

1. Корпоративні форми підприємництва в Україні: історія та сучасність
2. Принципи корпоративного управління Організації Економічного Співробітництва та Розвитку
3. Захист прав меншості в акціонерному товаристві

Варіант 3.

1. Діалектика розвитку корпоративних відносин
2. Системи інсайдерів та аутсайдерів
3. Управління формуванням капіталу діючої корпорації

Варіант 4.

1. Процедура створення господарських товариств
2. Корпоративні цінні папери
3. Нормативно-правове регулювання корпоративного сектору

Варіант 5.

1. Органи, які здійснюють державне регулювання корпоративного сектору.
2. Правління акціонерного товариства
3. Відповідальність учасників за зобов'язаннями господарського товариства

Варіант 6.

1. Загальна характеристика моделей корпоративного управління
2. Ознаки, що відрізняють акціонерне товариство від інших видів товариств. Приватні та публічні акціонерні товариства
3. Обов'язки акціонера

Варіант 7.

1. Спостережна рада акціонерного товариства
2. Права акціонерів
3. Особливості формування капіталу корпорації, що створюється

Варіант 8.

1. Види господарських товариств. Поняття організаційно-правової форми господарського товариства
2. Загальні збори акціонерів
3. Напрями державного регулювання ринку цінних паперів.

Варіант 9.

1. Управління випуском акцій. Сутність реєстрації випуску акцій.
2. Особливості вибору організаційної структури підприємств корпоративного типу.
3. Західноєвропейська (німецька) модель

«Бланк тестових завдань»

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОКР <u>Магістр</u> напря́м підготовки/ спеціальність — <u>«Фінанси, банківська</u> <u>справа та страхування»</u> спеціалізація - <u>Корпоративні фінанси</u>	Кафедра <u>Фінансів</u> 2016-2017 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни <u>Корпоративне управління</u>	Затверджую Зав. Кафедри _____ (підпис) Давиденко Н.М. 20 квітня 2017 р.

Екзаменаційні запитання

Загальна характеристика органів управління акціонерних товариств. Загальні збори акціонерів.

Задача

Компанія Мрія має джерела фінансування 50% - залучений капітал і 50% - власний. Відсоткова ставка за облігаціями складає 13%. Передбачається нульовий темп росту прибутку при чому весь він сплачується в формі дивідендів. Якщо ви володієте 2% звичайних акцій цієї компанії в грошовому виразі, якщо чистий операційний прибуток складає \$360 000, а загальна ставка капіталізації компанії дорівнює 18%? Яка ж буде ставка капіталізації власного капіталу?

Тестові завдання різних типів

1. Майнові права виражені акціями

1. Акціонерне товариство
2. Товариство з обмеженою відповідальністю
3. Повне товариство
4. Командитне товариство

2. Консорціум – це:

1. Об'єднання підприємств для забезпечення фінансування певного проекту
2. Тимчасове статутне об'єднання підприємств, створене для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети
3. Об'єднання підприємств на постійній основі
4. Акумулявання капіталу для оволодіння ринком будь-якого товару

3. У документі ОЕСР щодо корпоративного управління зазначено такі напрями

1. права акціонерів, рівноправність
2. роль зацікавлених осіб
3. розкриття інформації та прозорість;
4. обов'язки ради

4. Основна увага у принципах ЄБРР привернута до відносин «зацікавлених сторін» та створення балансу їх інтересів у діяльності акціонерного товариства. Головними вважаються відносини з

1. клієнтами
2. акціонерами
3. конкурентами
4. постачальниками
5. покупцями
6. громадськістю
7. державною та місцевою владою

5. Структура управління на основі контактів банків і корпорацій - якість притаманна такій моделі корпоративного управління

1. Китайська
2. Англо-Американська.
3. Німецька.
4. Західноєвропейська.
5. Східноєвропейська.
6. Південноафриканська.
7. Японська.
8. Арабська.

6. Що необхідно для того, щоб цілі інвесторів – аутсайдерів не залишилися неврахованими:

1. Встановити жорстку відповідальність менеджменту перед інвесторами;
2. Зміни керівництва при недосягненні поставлених завдань;
3. Аналіз можливих перешкод на шляху побудови ефективної національної моделі корпоративного управління.

7. Недоліком моделі корпоративного управління є те, що працівники підприємства мають у тимчасовому користуванні частину державної власності і прагнуть швидко отримати приватні вигоди.

1. Інсайдери – менеджери компанії;
2. Інсайдери – частка трудового колективу;
3. Аутсайдери – фінансові посередники та індивідуальні інвестори;
4. Аутсайдери – держава (частково).

8. Приведіть твердження у відповідність

Функції корпоративної культури	Їх сутність
А. Змістоутворююча	1. Застосування корпоративної культури як індикатора і регулятора поведінки
Б. Пізнавальна	2. Перетворення корпоративних цінностей в цінності особистості
В. Комунікаційна	3. Освоєння корпоративної культури, що здійснюється на стадії адаптації робітника, визначає його успішність
Г. Регламентована	4. Завдяки спільним цінностям корпоративної культури забезпечується взаєморозуміння і взаємодія

9. Трирівнева схема управління корпорацією характеризується

1. виділенням органу управління, що здійснює функції контролю
2. особливостями розмежування повноважень між загальними зборами правління або радою директорів
3. такими органами управління – загальні збори, наглядова рада та виконавчий орган

10. Не пізніше ніж за _____ днів до початку розміщення акцій з наданням акціонерам переважного права товариство письмово повідомляє кожного акціонера, який має таке право, про можливість його реалізації та публікує повідомлення про це в офіційному друкованому органі.

1. 15   2. 20   3. 25   4. 30   5. 40   6. 50

10. Методи навчання

Методи, які використовуються при викладенні та засвоєнні матеріалу дисципліни:

- аналітичний метод передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин (що стосується визначень з дисципліни бюджетний менеджмент, класифікації таких категорій як податки, збори, доходи, видатки тощо);

- синтетичний — це метод, який передбачає теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета й явища в одне ціле (формування державного бюджету з доходів та видатків, розгляд функцій органів управління бюджетом тощо);

- дедуктивний метод передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;

- индуктивний метод — вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності студенти використовують такі методи навчання: проблемний виклад, дослідний, частково-пошуковий.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед учнями проблемних задач, розв'язуючи які, вони під керівництвом учителя активно засвоюють нові знання, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості.

11. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватись

шляхом усного та письмового опитування, розв'язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})}{K_{ДИС}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{ДИС} = K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K_{ЗМ}^{(1)} = \dots = K_{ЗМ}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)})}{n} + R_{ДР} - R_{ШТР}$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{НР}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Корпоративне управління. Методичні рекомендації для семінарських занять та самостійного опрацювання курсу для студентів стаціонару ОКР «Магістр» спеціальність 8.03050801 «Фінанси і кредит» // К.: Вид-во «ЦП Компрінт» – 2016. – 128с.

2. Корпоративне управління. Методичні рекомендації для студентів заочної форми освіти ОКР «Магістр» спеціальність 8.03050801 «Фінанси і кредит» // К.: Вид-во «ЦП Компрінт» – 2014. – 136с.
3. Корпоративне управління. Методичні рекомендації по виконанню курсової роботи для студентів стаціонару ОКР «Магістр» спеціальність 8.03050801 «Фінанси і кредит» всіх форм навчання // К.: Вид-во «ЦП Компрінт» – 2014. – 34с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Корпоративне управління: навчальний посібник. – К.: ЦП «Компрінт», 2015. – 346с.
2. Давиденко Н.М. Корпоративне управління в акціонерних товариствах. Монографія / Н.М. Давиденко – К.: Тов «Пан Тот», - 2011. – 356с.
3. Дєєва Н.М. Управління корпоративними фінансами. Навчальний посібник./ Н.М. Дєєва, В.Я. Олійник, Т.Ф. Григораш, Г.В Григораш, А.В. Буряк– К.: Центр учбової літератури, 2007. – 200 с.
4. Мальська М.П. Корпоративне управління: теорія і практика. Підручник / М.П. Мальська, Н.Л. Мандюк, Ю.С. Занько. – К.: Центр учбової літератури, 2012 – 360 с.
5. Мостенська Т.Л. Корпоративне управління: Підручник. 2-ге вид., випр.. і доп. / Т.Л Мостенська , В.О. Новак, М.Г. Луцький– К.: Каравела, 2011. – 400с.
6. Птащенко Л.О. Управління корпоративними фінансами: Навч. Пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 296 с.
7. Шморгун Л. Г. Корпоративне управління. Навч. Посіб. / Л. Г. Шморгун, Є.В. Редзюк. – К.: ВПЦ Київський університет, 2012. – 247 с.

Допоміжна

8. Андрєєв А.В., Дехтяр Н.А. Фінансово-економічний механізм регулювання промислово-фінансової інтеграції в Україні // Вісник Української академії банківської справи. – 2001. – № 2. – С. 73-77.
9. Бережна А.Ю., Чечетова Н.Ф. Особливості корпоративного управління в Україні // Регіональні перспективи (укр.). – 2001. – № 4. – С. 17-20.
10. Брейли Р., Майерс С. Принципы корпоративних финансов: Пер. с англ. – М.: Олімп-Бизнес, 1997. – 1020 с.
11. Буряк А.В. Корпоративний фактор активізації інвестиційної діяльності Фінансове забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства

- / Мат. Міжнар. наук.-практ. Конф: ДДФА – Дніпропетровськ, 2007. – с.103-104
12. Буряк А.В. Оцінка ефективності фінансової діяльності корпоративних формувань Фінансово-бюджетна політика в контексті соціально-економічного розвитку регіонів: міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпропетровськ, 21-23 березня 2011- с.31-32.
  13. Ван Хорн Дж.К. Основы финансового менеджмента / Дж. К. Ван Хорн, Дж. М. Вахович; пер с англ.. – [12-е изд.]. – М.: Вильямс. – 2006. – 1232 с.
  14. Волик І.М. Дивідендна політика та її вплив на інвестиційну привабливість акціонерних товариств //Вісник Української академії банківської справи. – 2000. – № 2. – С. 85-87.
  15. Волик І.М. Інформаційна складова системи економічного стимулювання акціонування // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Т. 8. – Суми: ВВП “Мрія-1” ЛТД; УАБС, 2003. – С. 235.
  16. Воронкова А.Э., Коренев Э.Н. Система факторов, определяющих состояние корпоративного управления в акционерном обществе //Актуальні проблеми економіки (укр.). – 2004. – № 3. – С. 158-170.
  17. Герасименко Р.А., Блажан І.Р. Особливості формування фінансових ресурсів акціонерних підприємств // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 6. – С. 82-90.
  18. Гончарова Н.Г. Сутність державного підприємництва в умовах транзитивної економіки //Актуальні проблеми економіки (укр.). – 2003. – № 8. – С. 115-122.
  19. Грідчина М.В. Управління фінансами акціонерних товариств: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2005. – 384 с.
  20. Денис О.Б. Проблеми ефективного використання акціонерного капіталу в Україні // Регіональна економіка (укр.). – 2002. – № 2. – С. 215-224.
  21. Довгань Л.П. Визначення оптимальної вартості структури капіталу та мінімізація ризиків залучення позикових коштів у акціонерних товариств // Актуальні проблеми економіки (укр.). – 2003. – № 12. – С. 26-34.
  22. Економічний термінологічний словник-довідник: економіка, фінанси, менеджмент / За аг. Редакцією Н.І. Редіної, С.А. Корнієнка і В.Я. Олійника– Дніпропетровськ, ДДФА, 2013. – 459 с.
  23. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.
  24. Іщук С.О. Економіко-правові аспекти реорганізації акціонерних товариств // Регіональна економіка (Львів) (укр.). – 2000. – № 1. – С. 158-163.
  25. Карасик О.М. Корпоративне управління навчальний посібник для дистанційної форми освіти Електронний навч. посібник, НАУ Київ, 2008.- с.229
  26. Кібенко Е.Р. Корпоративное право Украины. – Х.: Эспада, 2001. – 288 с.
  27. Ковальська К.В. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова його економічного розвитку // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 2. – С. 101-105.

28. Лимонова Л.О. Роль зворотних зв'язків у системі корпоративного управління // Фінанси України (укр.). – 2002. – № 11. – С. 126-131.
29. Логіненко Л.О., Клоченок Л.В., Юрчук Н.В. Дивідендна політика підприємства: Навчальний посібник – К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 2000. – 67 с.
30. Менеджмент: Підручник / Мостенська Т.Л., Новак В.О., Луцький М.Г., Міненко М.А. – К.: Сузір'я, 2007. – 688с.
31. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Проблеми вдосконалення управління державними корпоративними правами // Економіка України. – 2002. – № 5. – С. 29-36.
32. Науменкова С.В., Пігуль Н.Г. Дивідендна політика в системі управління державними корпоративними правами // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т. 5. – Суми: ВВП "Мрія-1" ЛТД, 2002. – С. 55-61.
33. Пігуль Н.Г. Основні форми дивідендних виплат: специфіка та методи їх застосування // Вісник УАБС. – 2002. – № 1(12). – С. 36-41.
34. Пігуль Н.Г. Особливості формування дивідендної політики вітчизняних акціонерних товариств // Вісник Української академії банківської справи. – 2002. – № 2. – С. 15-18.
35. Рязанова Н. Теоретичні аспекти корпоративних фінансів: нові підходи – 2013 - <http://www.ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/8434/1/3-10.pdf>
36. Рязанова Н.С. Міжнародні фінансові організації: підручник / Н.С. Рязанова, М.А. Гапонюк, А.А. Максименко – К.: КНЕУ, 2010. - 230с.
37. Рупняк М.Я. Фінанси акціонерних товариств // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 5. – С. 105-111.
38. Стеценко Б.С. Акціонери – працівники та їх вплив на діяльність підприємства // Ринок цінних паперів. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (укр.). – 2002. – № 5. – С. 33-37.
39. Стеценко Б.С. Стабілізація дивідендних виплат як фактор оптимізації дивідендної політики АТ // Цінні папери України (укр.). – 2002. – № 18. – С. 11-12.
40. Терещенко О.О., Савчук Д.Г. Вартісно-орієнтований контролінг – інноваційний ресурс управління корпоративними фінансами / «Фінанси України» - 2011. - №12. – С. 77-88.
41. Финансовый менеджмент. Теория и практика / Под ред. Стояновой Е. С. - М.: Перспектива, 2010.-153 с
42. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник/ Л.О. Омелянович, О.В. Чайковська, Г.Є. Долматова та ін.; за ред. Л.О. Омелянович – 3-те вид., переробл. і доповнен. К.: Знання, 2011 – 231 с.
43. Штерн Г.Ю. Корпоративне управління: Навч. посібник – Харків ХНАМГ, 2008.-273 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.
3. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
4. Офіційний веб-сайт Державної митної служби України. – Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/index>.
5. Офіційний портал Державної податкової служби України. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/>.
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-сайт Державної фінансової інспекції України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. – Режим доступу: <http://www.mpe.kmu.gov.ua>.
11. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/>.
12. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
13. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.
14. Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
15. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. – Режим доступу: <http://www.mlsp.gov.ua>.
16. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
17. Офіційний веб-сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index>.
18. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>.
19. http://opac.mk.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe?
20. <http://www.hm-treasury.gov.uk/2011budget.htm>
21. <http://www.credit-rating.ua/>
22. http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2010_2/63Broshenko.pdf
23. <http://www.niss.gov.ua/articles/910/>